9392

La

Rata zabia

Roig

7

LA RATA SABIA

(LA PROCURADORA)

JUGUET CÓMICH LÍRICH EN UN ACTE Y EN VERS

LLETRA DE

JOAQUIM ROIG

MÚSICA DEL MESTRE

J. M.ª COMELLA

Estrenat en lo Teatro del NIU GUERRER la nit del 20 de desembre de 1896.

BARCELONA

Establiment Tipografich

Carrer de Casanova, núm. 13.

1897

REPARTIMENT

PERSONATJES	ACTORS
CONXITA.	SRA. PELEGRÍ.
HILARI..	SR. PRATS.
JOAN.	» DURÁN.
ELOY.	» PONSA.
BERNAT.	» BETRÍU.
MATEU.	» DAMIANS.

La escena á Barcelona.

Aquesta obreta es propietat dels autors.

Está encarregat del cobro de drets de lletra y de concedir lo permís pera representarla D. Joan Molas y Casas, carrer del Hospital, 12 y 14, pis 2.º y ab ell se deurán entendre tots los que vulgan posarla en escena.

Es l' encarregat del cobro dels drets de música D. Angel Guix, Tallers, 27, 2.º

Pels papers de música, entendres ab los arxius de D. Angel Guix, Tallers, 27, y de D. Joseph Cruset, Conde del Asalto, número 172, tenda.

ADVERTENCIA.—Los que vulgan representar aquesta obreta com á juguet cómich, suprimirán tota la lletra posada en música.

ACTE ÚNICH

La escena representa una sala regularment amoblada; porta al fondo y laterals; á un costat taula escriptori.

ESCENA PRIMERA

CONXITA sola.

(**Música**)

La que ha d' anar pels amos
pot viure' ab gran consol
si procura llogarse
ab un senyó sol.
Lo meu es tan calsassas,
lo meu es tan babau
que al ferli una festeta
la baba li cau.

—

Vaig llogarme per minyona
y 'l senyó está tan content
qu' em fa vida de senyora
y ell fa vida de assistent.

—

Jo mano y disposo
y aixeco la veu.
Ell cuyna y ell planxa
y ell frega y ell creu.

—

Pobre vell se mortifica
per donarme lo milló
pero ha anat á topá ab una
que sab darse bastant to.
Puja la escala, (*Mira per la rexeta.*)
ja l' he sentit,
no descubrexin
res del que he dit;
sst... sst...
(*Se 'n va per la esquerra segona porta.*)

674658

ESCENA II

SR. HILARI sol que apareix pel fondo vestit de senyó ab barret de copa portant un mocadó plé de vianda.

(**Parlat**)

Dimontri de marmanyeras
de quin modo baladrejan,
cada dematí 'm batejan
ab motius de mil maneras.
—¡Morral de las dotze!—'m dihuen,
¿que no l' atipan de sopa?
¿Ahont va ab lo barret de copa?
Jo res, serio mentres rihuen.
Ja 'n poden fer de tabola
que no 'm darán cap mal rato,
la qüestió es comprar barato.
¡Que es maca aquesta escarola!
(Mirant lo que ha comprat.)
Patatas; ja 'ls faré guerra
son ben llisas y redonas,
sembla que serán molt bonas
si no tenen gust de terra.
Bróquil, d' aquesta capseta
dos rals me n' han demanat
y al cap de avall me l' han dat
per cinch céntims de pesseta.
Mirant prim, tot s' aprofita,
dos avuy, quatre demá
poch á poch podré comprá
lo vestit de la Conxita.
Deurá costarme uns vint duros... *(Trucan.)*
trucan fort, deu habé estat
un inglés dels qu' he citat.
Ara entrarém als apuros. *(Va á obrir.)*

ESCENA III

SR. HILARI y JOAN (vestit de pagés.)

HILARI. (Un pagés, son bons fulanos.)
JOAN. Deu lo guart.
HILARI. (Vingan pagesos,
mentres no sigan inglesos

dexo entrar fin als gitanos.)

JOAN. ¿Tenen aquí una minyona
que 's diu Conxa Traverías?

HILARI. Aquí matex; ¿que volía?

JOAN. Tinch de parlarli una estona

HILARI. Conxita, un minyó 't demana *(Cridant.)*

JOAN. Déixela fer

HILARI. Ja pot seurer.
Noya, un minyó 't te de veurer.

JOAN. Deu tenir feyna.

ESCENA IV

Dits y CONXITA.

CONX. ¿Que mana?
¡Ola noy! ¿quant has baixat?

JOAN. Que veig, la vista m' enganya!

CONX. Sembla que 'l veurem t' estranya.

JOAN. Com que tota has cambiat.

CONX. ¡Oh! ara vaig més bonica.

JOAN. Ja pots dirho, no pas poch.

HILARI. Noya, vaig á encendre 'l foch,
t' hi posaré l' olla xica.
(*Se 'n va per la esquerra segona porta.*)

ESCENA V

JOAN y CONXITA.

JOAN. Ja 't dich que ab catorse mesos
has fet un cambi molt gros.

CONX. Dona més está ab senyós
que no pas viure ab pagesos.

JOAN. No deus tocar gaire feyna.

CONX. Ben poca.

JOAN. ¡Que 'n vas de mona!
semblabas una fregona
y ara semblas una reyna!
Quina faldilla més maca!

CONX. Aquí aném tots letxuguinos.

JOAN. Quan guardabas 'ls tossinos
sempre las duyas de saca.
¡Quínas mitjas, vías blavas!...

CONX. Y aquestas vias vermellas.

JOAN. Son diferentas d' aquellas;

allí de carn las portabas
y sabatas ab etxuras.

CONX. Las porto escotadas, ¿veus?

JOAN. Allá las plantas dels peus
te feyan de ferraduras.
¿Y aquí 't tenen per criada?

CONX. Per criada y servidora.

JOAN. Jo crech que fas de senyora.
¿Que 't fan fer?

CONX. Lo que m' agrada.

JOAN. ¿Vas á passeig?

CONX. Cuan jo ho mano.

JOAN. ¿Menjas molt bé?

CONX. Més que tu.

JOAN. ¿Qui 't mana feyna?

CONX. Ningú.

JOAN. ¿Quant guanyas?

CONX. Lo que demano.

JOAN. Axó no pinta pas bé.

CONX. ¿Y ara, Juan, que embolicas?

JOAN. Massa adelantos esplicas,
ningú dona ré per ré.

CONX. Serveixo á un senyó tot sol.

JOAN. Ara m' agrada més poch.

CONX. ¿Per qué?

JOAN. Y ell t' encen lo foch!

CONX. Y á l' olla 'm tira la col.

JOAN. ¿Y á més te fá algún regalo?

CONX. Ab molt gust; may m' ha negat
res del que l' hi he demanat.

JOAN. Malo, malo, malo, malo,
Mira, crida aquest senyó,
perque 'm combé de parlarhi
desseguida.

CONX. Senyó Hilari,
surti.

ESCENA VI

Dits y Senyor HILARI.

HILARI. ¿Qué tením de bó?

CONX. Li presento al meu germá.

HILARI. Tinch molt gust en saludarlo.

JOAN. Donch jo, que sense embuts parlo,
ni puch, ni 'l vull saludá,

CONX. ¿Qué t' agafa ara, Joan?
HILARI. ¡No se pas en que l' ofés!...
JOAN. De lluny semblo molt pagés,
pero d' aprop no ho soch tant.
CONX. Respecta més al meu amo.
HILARI. ¿Després que per sa germana
faig més del que la lley mana?
JOAN. Justament per xó m' esclamo.
HILARI. Veig que ha perdut lo sanderi.
JOAN. Vosté l' ha pres per minyona
y ab los gustos que li dona
conech que hi ha algún misteri.
HILARI. Escolti...
JOAN. No pas per ara,
jo tan sols l' he fet sortí
perque sápiga que á mí
ningú 'm fa abaixá la cara.
HILARI. Pero jo...
JOAN. No m' entretengui;
pensaré 'l que tinch que fe,
pero més tart tornaré
á fer lo que mes convingui. (*S' en vá.*)

ESCENA VII

CONXITA y SENYÓ HILARI

HILARI. ¡Quín génit! l' han de sangrá;
m' hi cremaré sense ganas,
CONX. ¡Cá! si es un toca campanas;
d' aquí un quart no hi pensará.
HILARI. Vols dir que...
CONX. Si es un cridaire.
HILARI. ¡Ah! Potser ja 'n ve d' instint.
CONX. Li sol venir molt sovint
pero no li dura gaire.
Ara cambiém de conversa.
¿Ja ha comprat?
HILARI. Al teu desitg.
Me he gastat deu rals y mitg.
De carn n' he dut una tersa.
CONX. Veig que 'm serveix ab anhel.
HILARI. Aquí res se 't escatima.
¡T' estimo!.. (*Exagerat.*)
CONX. ¿Fins ahont m' estima?
HILARI. ¿Sabs fins ahont? fins al cel.

(**Música**)

HILARI. Ja veus reyneta meva
que cosas faig per tu.
CONX. Ja ho veig vosté m' estima
més que ningú.
HILARI. Quan tenía divuit anys
festejava á una Conxita
s' assemblava molt ab tú
pero era més petita.
CONX. Vosté deu haber tingut
embolichs en gran manera,
se l' hi veu al cap del nas
que ha sigut sempre un tronera.
HILARI. M' agradaba aná pels balls
y allí viva l' alegría,
de pensari solament
ara també ballaría.
CONX. Ja 's troba ab prou brillo?
HILARI. Com un jovenet.
CONX. Donchs per mí no estigui
ja pot tirá 'l dret.
(*Ballan una americana ridícula y paran en sech.*)
HILARI. També ballaba polcas,
probém, vejám si 'n sé.
CONX. Ja pot ballar com vulgui,
que 'n tot lo seguiré. (*Ballan rápit.*)

(**Parlat**)

CONX. Que vermell que s' ha tornat.
HILARI. Es la mateixa emoció.
CONX. Cambiém la conversació
y segui aquí al meu costat.
(*Lo fa séurer frente l' escriptori perque firmi los recibos per l' ordre que indican los versos.*)
Convindría, senyó Hilari
qu' ara 'ls recibos firmés
per poguer cobrá 'ls lloguers
que demá convé d' anarhi.
HILARI. ¡Ah! sí, som al últim ral
y he quedat per tot tant bé,
que si no afluixo 'l diné

ningú 'm fía un gra de sal.
Cuart pis...

CONX. Hi está el periodista;
sempre 'l veig molt capficat.

HILARI. Lo día menos pensat
jo crech que 'l perdrém de vista.

CONX. ¿Per qué?

HILARI. Si acás s' entrabanca
ó li rellisca la ploma
lo fiscal fentli una broma
li dará habitació franca.
¿Al devant...?

CONX. Hi habita 'l mestre,
quan me veu ja 's posa trist.

HILARI. Pobre, may deu haber vist
prous rals per pagá un trimestre.
A sota...

CONX. Hi ha el Sr Coll
Sabaté.

HILARI. Opressor de peus.
A tots los parroquians seus
los fa patir d' ulls de poll.
Al darrera...

CONX. Don Julián,
metje.

HILARI. Ho fan corre, ja ho sé,
pero es molt més sabaté
que 'l que está al pis del devant.
Segón pis...

CONX. Hi ha donya Pona:
may he sapigut que fá
ni com viu.

HILARI. Déixala está;
pagant bé, tant se m' endona.
Al devant...

CONX. Hi ha 'l seyor Pere.

HILARI. ¡Ah! l' amich del retrocés.

CONX. Hasta per pagá 'ls lloguers
sempre va un mes enredera.

HILARI. Vejam... tres y tres fan sis...
ara 'l magatsém de suros...
total son trenta dos duros.
¡Lloguessim lo primé pis!

CONX. Axó es lo que 'm de mirá.

HILARI. Que ho mirém ja fa deu mesos.

¡No tindría tants inglesos
si l' hagués pogut llogá!

CONX. Per xó, pot firmá 'l recibo
com sempre fá, y si 's llogaba...

HILARI. ¡Ah! sí; ara no hi pensaba.

CONX. (Ja 'l tinch.)

HILARI. Hilario de Olivo. *(Firmant.)*
A n' el pis jo hi passaré
potsé está mal arreglat.

CONX. (Ara sí que m' ha atrapat.)

HILARI. Y arretglantlo 'l llogaré.

CONX. No hi vaji, al devant mateix
hi ha 'l sastre á quí deu alló.

HILARI. Lo sastre ja no 'm fa pó.

CONX. (¡Ay! si 'l marro 's descubrex.)

HILARI. No 't pensis que necessiti
amagarme, no es precís.
¿Sabs que fins ara aquet pis
estaba en estat de siti?
Saps quan la porta passaba
que més de cuatre ocasions
l' un m' estiraba 'ls faldons
y l' altre m' amenassaba?
Que tots cridaban fent coro.
¡Vull quartos! ¡Jo vuy dinés!

CONX. ¿Y ara no?

HILARI. Tot ho he sospés.
¡Oh! ¡tinch un pit com un toro!
Mira si 'n soch d' arrogant,
á tots aquets braus, Conxita
á qui casa 'ls he dat cita.

CONX. ¡Deu meu! ¡quín valor tant grant!
¿Y quan vindrán?

HILARI. A las deu.

CONX. ¡Ay! si ja son á la vora.

HILARI. Tú t' esperarás á fora,
no destorbis lo plan meu.

CONX. ¿Vol dir qué no tindrá po?

HILARI. No es fácil que m' intimidi.

CONX. Si per cás li fan mal cridi.

HILARI. Per tots ells ja soch prou jo.
Ara 'l que desitjaría
que 't cuidessis dels fogons,
de la col, dels macarrons
y la carn fins al mitj día.

CONX. Si tant convé...
HILARI. No pas poch.
Pren un xiquet de paciencia,
á la cuyna no hi ha audiencia
mentre estich ventan 'l foch.
CONX. Ja trucan, posis alerta.
HILARI. Obra y feslos esperá
CONX. Jo també me 'n vuy aná.
Dexaré la porta oberta. *(Se 'n van.)*

ESCENA VIII

Aparexen MATEU, BERNAT y ELOY pel fondo y per ordre. (Bernat portará un drapet al ull, figurant que hi te mal.)

(Música)

MATEU. Deu lo guart, tinguin bon día.
BERNAT. Son las deu, arribo al punt.
ELOY. Ahont se trova D. Hilari.
TOTS. Pues senyor no 's veu ningú.
MATEU. Potsé axó es una rifada.
BERNAT. } Potsé s' han burlat de mi.
ELOY. }
TOTS. Desgraciat del que ho intenti
que 'l faré á trossos axí.
MATEU. Jo soch una malva.
BERNAT. } Soch bo com lo pa.
ELOY. }
TOTS. Més ay del que 'm falti
me l' ha de pagá.
Si 'm faltan me torno
igual que un lleó
y arreglo las cosas
á cops de bastó. *(Esgrimexen lo bastó.)*
Flis, flas, flis, flas.
Ab molta furia
aixeco 'l bras
y descarrego
flis, flas, flis, flas.

(Parlat)

MATEU. Tot obert y no 's veu l' amo.
BERNAT. Ningú 's veu, ahont deuhen sé.
ELOY. ¿Qu' es de la casa vosté?

MATEU. Nó.
ELOY. ¿Y vosté?
BERNAT. Tampoch.
ELOY. M' escamo.
MATEU. Si la vista no m' enganya
jo á vosté l' he vist bastant.
BERNAT. Sí, vinch aquí cada instant
per cobrá.
ELOY. Ja es cosa estranya.
BERNAT. Un jequé y un sobretodo,
vaig fé al senyó per poch preu,
y ara per cobrá 'l que 'm deu
passaré algún incomodo.
ELOY. ¿No ha cobrat re?
BERNAT. Tot m' ho embrolla.
MATEU. Donchs lo matex li dich jo.
ELOY. ¿Vosté també ve per xó?
digui que som una colla.
BERNAT. Jo prou n' he fet de sortidas
per cobrá 'l deute aviat.
MATEU. ¿Y al cap d' avall qu' ha cobrat?
BERNAT. Mentidas y més mentidas.
ELOY. No 'm passa 'l mateix á mí;
jo he cobrat alguna cosa.
BERNAT. ¿De quín modo?
ELOY. ¿Cóm? fent nosa.
Un día jo vaig vení;
truco, contestan ¿quí há?
¿Qué nó es á casa 'l senyó?
La minyona respon:—No.
—Donchs lo tindré d' esperá.
—Com que jo estich tota sola (*Escarnint.*)
l' haurá d' esperá á la escala.
—La sala de rebre es mala,
pero per xó m' aconsola.
Ab tota calma m' assento
y al mitj de la pedra seca
la dona 'm duya la teca
perque ja sabía 'l cuento.
Y al mitj del replá assentat
vaig estar dos nits y un día,
y avuy encare hi sería
si no me 'n hagués anat.
Vels hi aquí que 'ls estadans
que pujaban y baixaban

á cada punt preguntaban
per qué ocupaba 'ls replans.
Jo 'ls hi esplicaba el motiu
pero cridaba molt fort
y aquest socio que no es sort
obra la porta y 'm diu:
Per ara li podré dá
no més deu duros.—Admesos,
si 'l resto no ve en dos mesos
tornaré á viure al replá.
Ja li faré passá avis.
Y avuy me porta 'l carté
una esquela.

BERNAT Y MATEU. A mí també.
ELOY. Que á las deu vingui á aquest pis.
BERNAT. Axó es qu' ara porta pressa
perque 'ns deu volgué pagá.
MATEU. A mí m' envía á buscá
perque diu que m' interessa.
ELOY. Jo molta feyna tenía
y per cobrá l' he deixada.
BERNAT. Jo estich malalt d' una airada
y he sortit fent tant mal día.
ELOY. Veyam, si 'ns fará contents.

ESCENA IX

Dist y Senyó HILARI.

MATEU. ¡Senyó Hilari! (*Tots li allargan la má.*)
BERNAT. ¿Cóm se troba?
HILARI. ¿Mol bé y vosté?
ELOY. ¿Cóm li proba?
HILARI. ¡Bé! no fassin cumpliments
y escoltin que vaig al grá.
Senyors, sento en gran manera
lo molt temps, la llarga espera
que 'ls he donat per cobrá.
MATEU. No hi fa pas res.
BERNAT. Ja está fet.
HILARI. No, qu' alguns en mitj d' afanys
los he fet passá tres anys.
ELOY. Jo 'n fa sis.
MATEU. Donchs jo 'n fa set.
HILARI. Bueno, sis ó set, milló.

Jo 'ls hi he dit tres per descuit;
pero bé, posemho á vuit,
per xó no renyexo jo.

BERNAT. (Potsé 'ns vol da l' interés.)

HILARI. Donchs fá vuit anys com han dit
que rumiu día y nit
per pogué pagá á vostés.
Lo que jo he fet, ningú ho sap;
cabells blanchs n' he posat molts
lo cervell se m' ha fet pols.

ELOY. ¿Y ha trovat un medi?

HILARI. ¡Cap!

MATEU. ¿Encara vol que passém
ab panyos calents?

HILARI. Paciencia,
no ha acabat la conferencia;
escoltin més.

BERNAT. Escoltém.

HILARI. Pensant com podré pagá
he passat moltas molestias,
donchs vostés... no siguin bestias,
pensin com podrán cobrá.

BERNAT. Prou; jo 'm quedo las cadiras. (*Ho fa.*)

ELOY. Jo la taula me 'n emporto.

MATEU. Senyors, axó no ho comporto;
deixintho tot.

BERNAT. No hi ha miras. (*Cridant.*)

MATEU. Aquets mobles son llogats.

ELOY. ¿Qué diu?

MATEU. Y l' amo soch jo.

BERNAT. ¿Vosté es l' amo?

MATEU. Sí, senyó.

HILARI. (Sembla que quedan parats.)

ELOY. Tot llogat ho deu tení.

BERNAT. No 'ns podém agafá ab ré.

MATEU. Dintre un minut tornaré. (*Ap. á Hilari.*)

ELOY. Avans de un quart seré aquí. (*Id. id.*)

MATEU. Veig que no podém cobrá.

BERNAT. Tornaré dintre poch rato. (*Ap. á Hilari.*)

ELOY. ¿Aném?

MATEU. Ara 'n surt barato
pero 'ns la té de pagá.

(**Música**)

(Motiu del número anterior.)

MATEU, BERNAT y ELOY acompanyant á Hilari al prosceni y amenassantlo.

Si 'm faltan me torno
igual que un lleó
y arreglo las cosas
á cops de bastó.
Flis, flas, flis, flas.
Ab molta furia
aixeco 'l bras
y descarrego
flis, flas, flis, flas. *(Se 'n van pel fondo.)*

ESCENA X

HILARI y CONXITA.

HILARI. ¡Mare de Deu quín fandango!
CONX. Li han dat una estona mala,
hasta 'ls mobles de la sala
han tingut de ballá 'l tango.
HILARI. D' aquesta guerra ab inglesos
que tan intranquil me té,
¿sabs qué 'n té la culpa?
CONX. ¿Qué?
HILARI. Lo haber tingut los deu mesos
sense llogá 'l primer pis.
Deu vegadas deu, cent duros
que m' hagueran tret d' apuros.
CONX. ¿Donchs que hi vol fé si es aixís?
¿Y aquets tres que aquí grunyían
ja quedarán satisfets?
HILARI. No es gayre fácil, aquets
tots han dit que tornarían.
Pero de totas maneras... *(Trucan.)*
CONX. Miri ja hi tornem á sé.
HILARI. Ves á dintre, escolta bé
y aixís tu de tot t' enteras. *(Va á obrir.)*

ESCENA XI

HILARI y MATEU.

MATEU. Ja torno aquí senyó Hilari.
HILARI. Be torna prou aviat
MATEU. Per més que avans m' ho he callat
se que vosté es propietari.
Si acás á mi 'm pren per ase
no ho sochi tant com vosté 's creu
paguim aviat lo que 'm deu
ó 'm tiro sobre la casa.
HILARI. ¿Y aixó vosté ho diu de veras?
MATEU. Aixís potsé 'n fará cas.
HILARI. Per Deu, no si tiri pas
que hi podría fer goteras.
MATEU. Segueixi be 'ls meus avisos
y no estigui per tabolas.
Vosté al carré de las Molas
te una casa ab quatre pisos.
HILARI. Sí que l' hi tinch.
MATEU. Donchs entesos:
ara va de mí á vosté;
si 'm paga no diré re,
si no 'l denuncio als inglesos. *(Trucan.)*
HILARI. Dispensi, ara deu torná
un dels tres qu' eran aquí:
amaguis.
MATEU. Paguim á mí
y als altres déixils está.
(*Amagantse á la dreta segona porta.*)

ESCENA XII

HILARI y ELOY.

ELOY. Miris, ahir vaig sabé
que vosté te una caseta.
HILARI. (Un altre, bona le 'm feta;
aixó no marxa pas bé.)
ELOY. si 'm paga, fora rencors.
HILARI. Ja ho crech.
ELOY. Pero del contrari,
dich que vosté es propietari
á tots los acreedors.

HILARI. Deixiu corre.
ELOY. Y tots units
li armarém una campanya.
HILARI. Deixis d' unions aquí Espanya
hi ha tants homes, tans partits. (*Trucan.*)
Trucan; ara deu vení
un altre que vol cobrar.
ELOY. Aquest fássil esperá;
primé 'm te de pagá á mí.
HILARI. Amaguis.
ELOY. No erri la basa;
tréguil aviat al carré.
(*S' amaga á la esquerra primera porta.*)
HILARI. Veyam si 'm dirá també
que sap que tinch una casa. (*Anat á obrir.*)

ESCENA XIII

HILARI y BERNAT.

BERNAT. Vosté y jo 'ns hem d' arretglá...
sé que te...
HILARI. Una casa, sí;
pero ¿qué faig, trist de mí,
tenint un pis per llogá?
BERNAT. ¿Qué 's burla del meu mal d' ulls?
HILARI. ¡No, cá!...
BERNAT. Deixis de rahons
y donguim satisfaccións,
perque no estich per embulls.
HILARI. Bé.
BERNAT. No 'm pinti la cigonya.
HILARI. ¿No diu que una casa tinch?
BERNAT. Lo que anaba á dí y m' hi atinch
que te mol poca vergonya.
Y ans de sortir d' aquí dins
te de pagarme 'l que 'm deu,
ó be li faré la creu
després de ferlo á bossins. (*Trucan.*)
HILARI. Me 'n vaig á obrí.
BERNAT. ¿Sap qui hi há?
HILARI. Deu sé algú que vol que 'l pagui.
BERNAT. Donchs es precís que m' amagui
pero ojo ab lo pagá.
Ja he dit que ab un cop acabo

si no 'm paga á mí primé.
(*S' amaga á la dreta primera porta.*)

HILARI. Li juro que 'l pagaré.
(Prou, no se d' ahont treure un xavo.)

ESCENA XIV

HILARI y JOAN pel fondo.

JOAN. Deu lo guart; torno á se aquí.
HILARI. ¡Ola! ¿qué tením de nou?
JOAN. Que m' en duch la Conxa y prou.
Ja ho sap tot, velhi aquí
HILARI. A vosté algú l' ensuburna.
JOAN. A mi ningú 'm conta res.
HILARI. Donchs si á fondo 'm conegués.
JOAN. Sí, ja sembla bona espurna.
HILARI. Déixila.
JOAN. Li dich que no.
HILARI. Donchs miraré d' arretglarho. (*Se 'n vá.*)
JOAN. No m' hi posi cap reparo;
vull la Conxa y s' acabó.

ESCENA XV

JOAN, BERNAT, MATEU y ELOY.

JOAN. Pues no faltaría mes.
BERNAT. ¿Voste vol la Conxa?
JOAN. Es clá.
MATEU. Donchs no se la emportará.
ELOY. D' aquí ningú toca res.
JOAN. No me 'n privará ningú.
BERNAT. Som tres y 'ns ajudarém.
MATEU. Y entre 'ls tres s' ho partirém
una mica cada hú.
JOAN. No 'ls acabo de compendre.
ELOY. Los nostres plans son aquestos.
Cuan nosaltres estem llestos
si sobra ja la pot pendre.
JOAN. Ara mateix la pendré.
BERNAT. Home, tréguisso del cap.
MATEU. Som tres y si acás no ho sap
tots som primés que vosté.
JOAN. Encara que fossin mil,

jo per ningú no m' aturo.
ELOY. D' aquesta casa li juro
que no s' en durá cap fil.
JOAN. Per forsa.
BERNAT. ¿Que 'ns desafía?
ara sobre el llit deu se
vejam tóquila vosté.
JOAN. ¿Al llit? ¡y es prop de mitj día!

ESCENA XVI

Dits y CONXITA.

CONX. ¿Joan, qué es cert que 'm vols treure?
JOAN. ¿D' hont vens ara mal criada?
CONX. Vinch de doná una escombrada.
JOAN. ¿Pensas que m' ho faràs creure?
jo 't conech massa, trapella,
y á mes los senyors ho han dit.
¿No es vritat que ve del llit? (*A Eloy.*)
ELOY. No li parlabam pas d' ella.
JOAN. Donchs esplíquinme clá y net
de qui parlaban.
BERNAT. Parlém
de la conxa que 'ns posém
al llit per guardans lo fret.
CONX. ¿Veus com tenía rahó?
MATEU. ¿Y el senyó quan sortirá?
CONX. No ho sé, ja hi poden entrá.
ELOY. Veyam si cobrém ó no. (*Entran dins.*)

ESCENA XVII

CONXITA y JOAN.

JOAN. Recull lo teu net ó brut
y marcharém desseguida.
CONX. ¿Ahont?
JOAN. A guanyans la vida
á n' el poble que 'm nascut.
CONX. Aquella feyna no dona.
JOAN. Noya, tinch ordre del pare
que veyent lo qu' he vist ara
no 't deixi está á Barcelona.
CONX. Pero jo no he fet cap mal.

JOAN. O segueixes de be en be
ó baixo á baix al carré
á buscá un municipal.
CONX. Tornaré á aná mal vestida!
JOAN. Allí anirás de pagesa.
CONX. Málo
JOAN. Ja 's coneix que 't pesa.
CONX. Esperat, vinch desseguida. (*Se 'n vá.*)
JOAN. Tant be qu' allí l' hem tinguda
y aquí veig que se esgarría,
si no la tregués sería
dins poch temps una perduda.
CONX. Mira 'ns endurém aixó: (*Una bossa.*)
amágatho.
JOAN. Fa molt pes.
CONX. Sí, tot aixó son dinés
que he fet corre á n' el senyó.
Hi ha cent duros, bon farcell
si per cás may se acababa.
JOAN. Pensaba qu' ell te enganyaba,
pero enganyabas tú á n' ell.

(**Música**)

JOAN. Se 'n tornarém al nostre poble.
CONX. Molt més m' agrada estarme aquí.
JOAN. Allí 's te un víurer molt més noble.
CONX. Aquí 's te un cutis molt més fi.
JOAN. Allí viurás ab gent honrada.
CONX. Viuré ab tossinos y moltons.
JOAN. No portarás l' honra tacada.
CONX. Pero duré bruts los garrons.
(*Motiu de sardana.*)
JOAN. Allí 's ballan sardanas,
també 's balla 'l ball pla.
CONX. D' anari no 'n tinch ganas,
no 'm fassis pas plorá.
JOAN. Lo sach de gemechs toca
quan es festa majó
y á mi 'l cap se 'm trastoca
pensant ab aquell só.
(*Imitació del sach de gemechs.*)
CONX. Je... je... je... (*Gemegant.*)
JOAN. No está gayre bé
de fe 'l plorané;
si ploras Conxita

jo t' escarniré.
CONX. Je... je... je.
JOAN. Ne, ne, re, ne, ne,
ne, ne, re, ne, ne. (*Escarnintla.*)

ESCENA XVIII

Dits HILARI, MATEU, BERNAT y ELOY.

(**Parlat**)

HILARI. Jo no 'm puch tornar moneda.
ELOY. Donch jo 'l jurament no trenco.
(*Estirantlo y amenasantlo.*)
BERNAT. Si ara no 'm paga li arrenco
l' últim caixal que li queda.
JOAN. Senyó Hilari, tingui aixó.
CONX. ¿Que fas ara?
JOAN. Son cent duros
que 'l podrán treura d' apuros.
HILARI. Ma única salvació. (*Contantlos.*)
tingui, á vosté ni dech trenta, (*A Mateu.*)
y vinticinch á vosté, (*A Bernat.*)
y á vosté vint. (*A Eloy.*)
ELOY. Está bé.
HILARI. Veyam si aixís s' acontenta.
¿Estem en paus, no es vritat?
LOS TRES. Sí senyor.
HILARI. Donchs prous rahons,
passinho bé.
LOS TRES. Estiguin bons (*Se 'n van.*

ESCENA ÚLTIMA

CONXITA, HILARI y JOAN.

HILARI. ¡Ay! la patria s' ha salvat.
Ara vosté 'm té de dir
á qui dech semblant favor.
JOAN. Lo deu á n' el meu honor
que no 's deixa seduhí.
Aquesta ab la seva labia
á vosté 'ls vía robat.
HILARI. ¿Qué diu ara?
JOAN. La vritat.
CONX. ¡Quín bunyol!

HILARI. ¡La rata sabia!
CONX. Son lloguers del primer pis...
HILARI. ¡Caramba!
CONX. Jo 'ls vaig cobrá.
HILARI. ¿Y no estaba per llogá?
CONX. No senyó.
JOAN. Val més aixís.
HILARI. Miréusela la trapella,
la farsanta, la traydora,
la vaig fer procuradora
y procuraba per ella.
JOAN. Jo la faré torná bona.
HILARI. Vosté sí que te un cor gran.
CONX. Perdonim, d' aqui endevant
ja seré bona minyona. (*A Hilari.*)
HILARI. Sent aixís, si vosté vol
la pendré de bona gana.
JOAN. Ca, no, la meva germana
no estará ab cap senyó sol.
HILARI. ¡S' acabat lo temps ditxós!
CONX. ¡Ja s' ha acabat ma alegría!
JOAN. Potsé encara 'ls curaría (*Pel públich.*)
un aplauso dels senyós.

(**Música**)

Per Deu senyors dispensin, (*Al públich.*)
las faltas son molt grans
pero encara hi ha arreglo
si pican prou de mans,
si pican de mans,
si pican de mans.

PROU

OBRAS DEL MATEIX AUTOR

ROJAS

VOLUM DE POESÍAS

FESTIVAS, SATÍRICAS Y HUMORÍSTICAS

Á PROPÓSIT PER LLEGIRSE EN REUNIONS

Preu reduhit una pesseta

¡FRATRICIDA!

Drama catalá en tres actes y en vers

EDICIÓ ESPECIAL

UNA DAMA Y VUIT ACTORS

Preu sis rals

Sebas al cap

Humorada en un acte y en vers

UNA DAMA Y SET ACTORS

PREU DOS RALS

Los grills de las sebas

(2.ª PART DE SEBAS AL CAP)

GATADA EN UN ACTE Y EN VERS

(SIS ACTORS)

PREU DOS RALS

(Ab coloboració de D. Lluis Millá)

LA RATA SABIA

Sarsuela en un acte y en vers

Música del Mestre COMELLA

UNA DAMA Y CINCH ACTORS

PREU UN RAL

OBRAS AGOTADAS Ó INÉDITAS

LAS SEGUIDILLAS ❖ UNA ESCOMBRADA

¡VÍA FORA!

LA VEU DE UN ENAMORAT

METRALLA HUMORÍSTICA

SARSUELAS CASTELLANAS

LA GRAN VIDA (1) ❖ BATIBORRILLO

AGUAS DE LA ALEGRÍA

(1) Coloboració ab lo Sr. Saltiveri, música del Mestre Durán.

POLIZA N. 13 912